

Met mbo Techniek of Zorg het meest succesvol op de arbeidsmarkt

Eva Gorree

Eind september 2005 hadden zeven op de acht mbo-ge-diplomeerde schoolverlaters uit 2004/'05 betaald werk. Veel gediplomeerden vonden een baan in een bedrijfstak die aansloot bij hun opleiding. Vooral mbo'ers met Techniek, industrie en bouw of Gezondheidszorg en welzijn deden het goed op de arbeidsmarkt. Ze vonden het vaakst werk, verdienden met een voltijd baan een bovengemiddeld maand-inkomen en kwamen vrijwel altijd terecht in een bedrijfstak die in het verlengde lag van hun opleiding.

1. Inleiding

Onder de paraplu van het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) gaat een grote diversiteit aan opleidingen schuil die opleiden tot een evenzo grote verscheidenheid aan beroepen. In 2008/'09 werden er bijna 1 400 verschillende mbo-opleidingen aangeboden aan 72 verschillende instellingen. Om deze verscheidenheid aan opleidingen in kaart te brengen gebruikt het CBS onder andere een indeling in opleidingsrichtingen. De hoofdindeling in acht richtingen is gebaseerd op de International Standard Classification of Education (ISCED). Deze classificatie maakt het mogelijk onderwijsprogramma's internationaal te vergelijken. Er wordt onderscheid gemaakt in de volgende opleidingsrichtingen:

- Onderwijs;
- Vormgeving en audiovisuele productie;
- Handel, administratie en juridische ondersteuning;
- Informatie- en communicatietechnologie (ICT);
- Techniek, industrie en bouw;
- Landbouw en dieren;
- Gezondheidszorg en welzijn;
- Persoonlijke dienstverlening, vervoer en veiligheid.

Naast deze hoofdindeling gebruikt het CBS ook een gedetailleerde indeling in 46 opleidingsrichtingen.

Binnen de meeste opleidingsrichtingen worden op vier verschillende niveaus mbo-opleidingen aangeboden. Het laagste niveau is de assistentopleiding (niveau 1). Daarnaast zijn er de basisberoepsopleidingen (niveau 2) en de vakopleidingen (niveau 3). Op niveau 4 worden middenkader- en specialistenopleidingen gegeven. Naast de verschillende richtingen en niveaus, zijn er twee manieren om een mbo-opleiding te volgen: via de beroepsopleidende leerweg (bol) of via de beroepsbegeleidende leerweg (bbl). In de bbl zijn de leerlingen meestal in loondienst van een leerbedrijf en gaan een of twee dagen in de week naar school. In de bol wordt eveneens praktijk gecombineerd met theorie, maar dan in de vorm van stages, voor zo'n 20 tot 60 procent van de tijd. De leerling is dan niet in loondienst. Via de bol kunnen opleidingen zowel in voltijd als in deeltijd aangeboden worden. De geslaagden die hun opleiding volgden via de voltijd bol waren over het algemeen ongeveer 8 jaar ouder dan de geslaagden uit de bbl. Het merendeel van de bbl-ge-diplomeerden is man (ruim 60 procent), terwijl van de geslaagden uit de voltijd bol opleidingen ruim 45 procent man is.

Het mbo is beroepsonderwijs, ofwel leerlingen volgen een mbo-opleiding om later een bepaald beroep te kunnen uitoefenen. Daarnaast wordt het aanbod van mbo-opleidingen veelal afgestemd op de behoeftes van het bedrijfsleven. Het is dan ook interessant om de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt in kaart te brengen. Belangrijke vragen die in dit artikel worden beantwoord zijn: Wat is de kans op een baan met een bepaald mbo-diploma? Vindt een mbo'er werk in een bedrijfstak die aansluit bij het behaalde diploma? En: Hoe hoog is het startsalaris van een mbo-ge-diplomeerde?

2. Meeste schoolverlaters met een mbo-diploma vonden snel werk

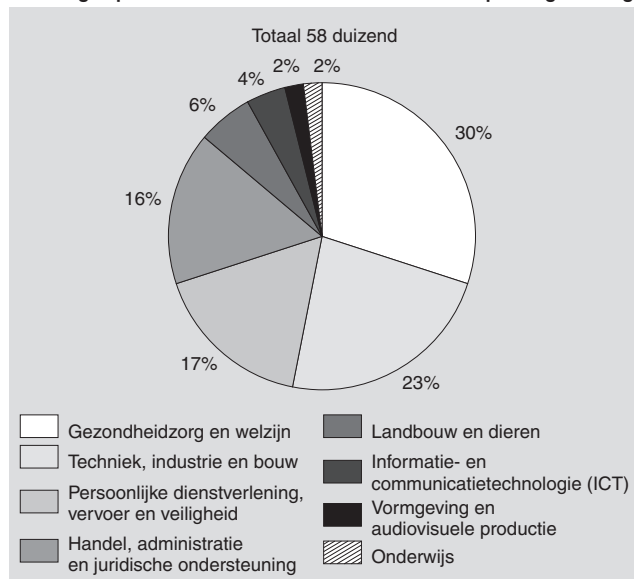
In 2004/'05 sloten ruim 138 duizend deelnemers aan het voltijd mbo hun opleiding af met een diploma. Een op de drie van hen studeerde het jaar daarop verder aan het mbo, ruim een op de zes ging door met een andere opleiding (meestal hbo) en iets meer dan de helft verliet het onderwijs.

Van deze mbo-ge-diplomeerde schoolverlaters voltooide bijna tweederde de opleiding in de maanden juni en juli. Eind september 2005 hadden zeven op de acht gediplomeerde schoolverlaters betaald werk.¹⁾ Geslaagden vanuit de voltijd bol hadden in het algemeen minder vaak werk dan die vanuit de bbl (80 tegen 93 procent). Lang niet alle mbo-ge-diplomeerden met een baan werkten voltijds: 55 procent van de werknemers had een deeltijdbetrekking.

2.1 Mbo'ers met Techniek en Zorg hadden het vaakst werk

Een mbo-diploma in de richtingen Techniek, industrie en bouw of Gezondheidszorg en welzijn, gaf de meeste kans

1. Mbo-ge-diplomeerde schoolverlaters 2004/'05 naar opleidingsrichting

op een baan. Negen op de tien geslaagden in deze richtingen hadden eind september 2005 betaald werk. Dit zijn bovendien de meest populaire opleidingsrichtingen: 30 procent van de gediplomeerde schoolverlaters uit 2004/05 had een opleiding in Gezondheidszorg en welzijn afgerond, terwijl 23 procent een diploma in de richting Techniek, industrie en bouw gehaald had.

Het aandeel werkenden was met 82 procent het kleinst onder de gediplomeerden in de richtingen Vormgeving en audiovisuele productie en ICT. Deze opleidingsrichtingen kwamen ook minder voor onder de mbo-gediplomeerde schoolverlaters uit 2004/05: slechts 2 procent had een diploma in Vormgeving en audiovisuele productie, terwijl 4 procent over een ICT-diploma beschikte. Van deze twee opleidingsrichtingen kwam een groot deel uit de voltijd bol. Geslaagden vanuit de voltijd bol hadden in het algemeen minder vaak werk.

2.2 Meeste zelfstandigen onder gediplomeerden Vormgeving en Landbouw

Van de werkende gediplomeerden in de richtingen Vormgeving en audiovisuele productie en Landbouw en dieren was 4 procent zelfstandige. Dat is meer dan bij de andere richtingen. Van de totale groep mbo-gediplomeerde schoolverlaters die eind september 2005 werk hadden, was slechts 1 procent zelfstandige. Het aandeel dat voor zichzelf was begonnen, was echter nog laag in vergelijking met alle werkzame 15 tot 65-jarigen. Van hen was 10 procent in 2005 zelfstandige.²⁾ Dit verschil is wel te verklaren: op het meetmoment voor de arbeidsmarktsituatie, september 2005, hadden de mbo-gediplomeerden nog maar net het onderwijs verlaten en het opzetten van een eigen onderneming kost tijd.

2.3 Geslaagden in Onderwijs en Zorg werkten meestal in deeltijd

Vrijwel alle mbo-gediplomeerden die eind september 2005

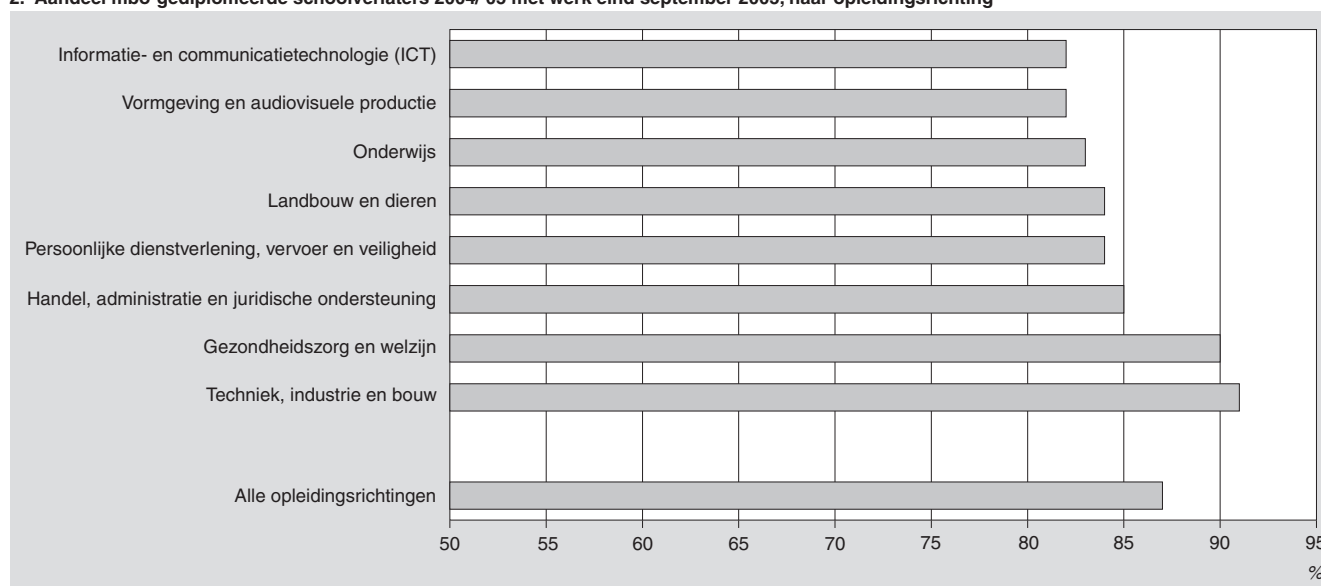
aan het werk waren, hadden een baan als werknemer. Van deze werknemers bleken degenen met een opleiding in de richtingen Onderwijs en Gezondheidszorg en welzijn het minst vaak voltijds te werken. Ongeveer driekwart van hen had een deeltijdbetrekking. Beide opleidingsrichtingen zijn populair bij vrouwen: circa 90 procent van de gediplomeerde schoolverlaters was vrouw. Over alle opleidingsrichtingen heen werkten de vrouwelijke werknemers vaker in deeltijd dan mannelijke. Bij de gediplomeerden Gezondheidszorg en welzijn lijkt het hoge percentage vrouwen echter niet de enige reden te zijn voor het grote aandeel deeltijders. Ook bijna de helft van de mannen met een diploma in deze richting had een deeltijdbetrekking. Bij de richting Onderwijs daarentegen, was het verschil tussen vrouwen en mannen groter. Daar had 78 procent van de mannen een voltijdbaan tegenover 21 procent van de vrouwen.

Onder mbo-gediplomeerde schoolverlaters uit de richting Techniek, industrie en bouw met een baan als werknemer, was het aandeel voltijders het hoogst (78 procent). Deze richting is juist populair bij de mannen: van de mbo'ers uit 2004/05 met een technisch diploma was 94 procent man. Maar ook de vrouwen met zo'n diploma hadden relatief vaak een voltijdbaan.

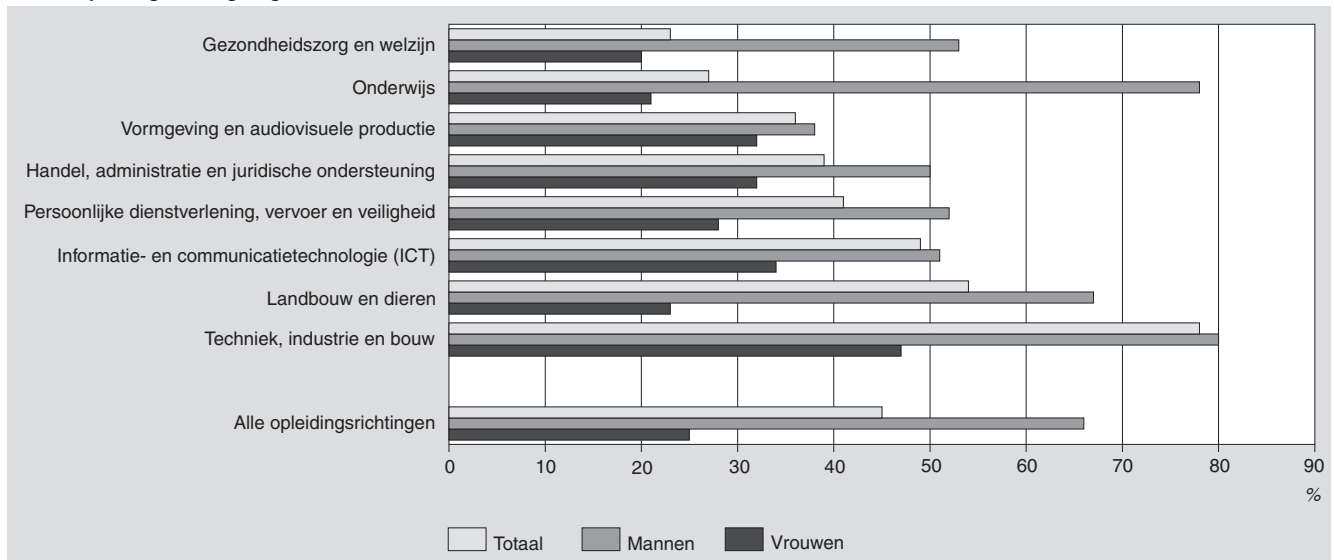
2.4 Met Onderwijs en Landbouw het vaakst een uitkering

Bijna een kwart van de mbo-gediplomeerde schoolverlaters die geen werk hadden, ontving eind september 2005 een uitkering. Daarnaast kreeg ook 4 procent van de werkenden een uitkering. In totaal kwam dit neer op bijna 7 procent van alle mbo-gediplomeerde schoolverlaters uit 2004/05. Geslaagden in de richtingen Onderwijs en Landbouw en dieren hadden het vaakst een uitkering (respectievelijk 11 en 12 procent). Daarbij hadden degenen met een Onderwijsdiploma relatief vaak een bijstanduitkering, terwijl degenen die Landbouw en dieren hadden afgerond juist vaker een arbeidsongeschiktheidsuitkering ontvingen.

2. Aandeel mbo-gediplomeerde schoolverlaters 2004/05 met werk eind september 2005, naar opleidingsrichting

3. Aandeel voltijds werkenden van de mbo-gediplomeerde schoolverlaters 2004/05 met een baan als werknemer eind september 2005, naar opleidingsrichting en geslacht

3. Mbo'ers dikwijls werkzaam in bedrijfstak die aansluit bij hun opleiding

Van bijna alle mbo-gediplomeerde schoolverlaters uit 2004/05 met werk, is bekend in welke bedrijfstak zij eind september 2005 werkzaam waren (zie tabel 1). Hoewel de bedrijfstak niet alles zegt over het beroep dat de mbo'ers uitoefenen, geeft het wel een indicatie van waar de gediplomeerden op de arbeidsmarkt terecht komen. De bedrijven waarin de gediplomeerden werkzaam waren, zijn ondergebracht in vijftien bedrijfstakken, gebaseerd op de Standaard Bedrijfsindeling (SBI'93; zie ook de technische toelichting). Deze hoofdindeling van vijftien bedrijfstakken kan op basis van de SBI ook weer opgesplitst worden in kleinere groepen bedrijven om meer gedetailleerde informatie te verkrijgen.

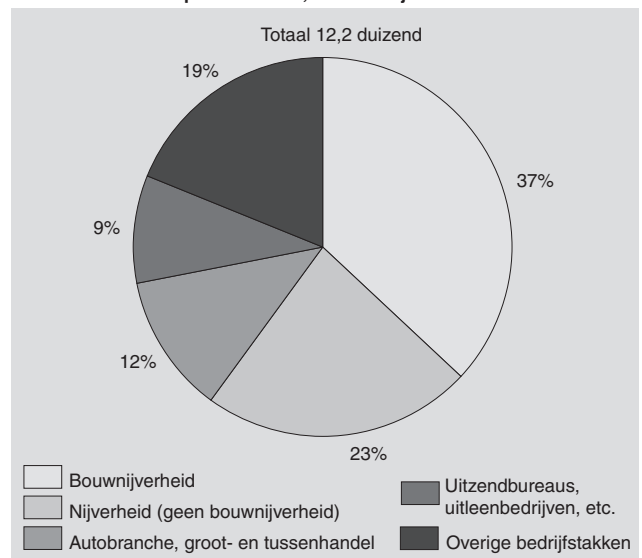
3.1 Mbo'ers met Zorg en Techniek kwamen het vaakst terecht in eigen vakgebied

Van de werkende mbo-gediplomeerden met een opleiding in de richting Gezondheidszorg en welzijn was de grote meerderheid eind september 2005 aan de slag in een bedrijfstak die in het verlengde lag van hun opleiding. Ruim 6 op de 10 waren werkzaam in de gezondheidszorg. Daarnaast werkten nog bijna 2 op de 10 in de bedrijfstak medische en veterinaire diensten. Als naar afzonderlijke opleidingen gekeken wordt, is dit aandeel soms nog hoger. Van de werkende mbo'ers met een opleiding tot verpleegkundige was bijvoorbeeld wel 94 procent werkzaam in één van deze twee bedrijfstakken.

Ook voor geslaagden in de richting Techniek, industrie en bouw gold dat zij heel vaak in een branche werkten die past bij hun opleiding. Van de werkende mbo'ers met een technisch diploma, was 37 procent werkzaam in de bouw en 23 procent in de (overige) nijverheid. Nog eens 12 procent was werkzaam in de autobranche, groothandel of tus-

senhandel, waarvan driekwart in de handel in en reparatie van auto's en motorfietsen of bij benzinestations.

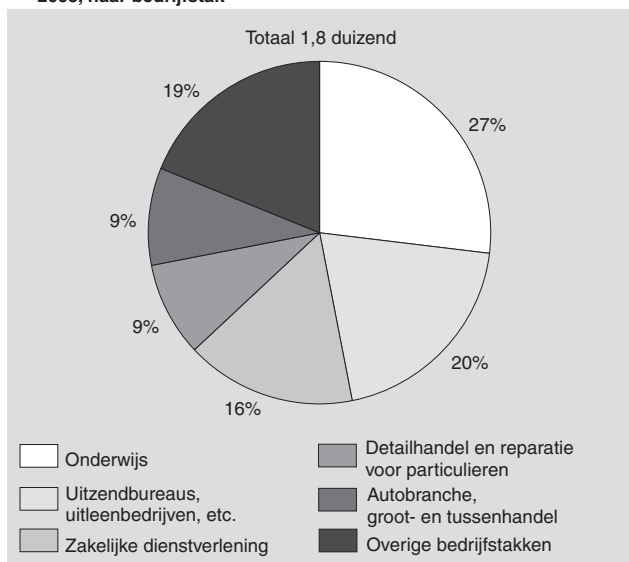
4. Mbo-gediplomeerde schoolverlaters Techniek, industrie en bouw met werk eind september 2005, naar bedrijfstak

3.2 Veel ICT'ers werkten in het onderwijs

Ruim een kwart van de werkzame schoolverlaters met een opleiding in de ICT werkte in de bedrijfstak onderwijs. Slechts een klein deel van de werkzame ICT-gediplomeerden werkte daadwerkelijk in een ICT-bedrijf. Een op de zes had een baan in de zakelijke dienstverlening, waarvan bijna tweederde bij een bedrijf in de computerservice- en informatietechnologie. ICT-beroepen worden echter in veel verschillende bedrijfstakken uitgeoefend. Aan de hand van de bedrijfstak is daarom moeilijk in te schatten hoeveel van deze gediplomeerden het beroep uitoefenden waarvoor ze specifiek opgeleid zijn.

5. Mbo-gediplomeerde schoolverlaters ICT met werk eind september 2005, naar bedrijfstak

3.3 Aansluiting bij bedrijfstak varieerde onder geslaagden Persoonlijke dienstverlening

Aangezien de opleidingen in de richting Persoonlijke dienstverlening, vervoer en veiligheid zeer verschillend van aard zijn, is hier naar de onderliggende gedetailleerde opleidingsindeling gekeken (zie ook tabel 2). Bijna een kwart van deze mbo'ers had een horecadiploma. Zij lijken goed aansluiting te vinden op de arbeidsmarkt, want van degenen met een baan werkte 69 procent in de horeca.

Onder Persoonlijke dienstverlening, vervoer en veiligheid valt ook de kappersopleiding. Van de werkzame personen met een kappersdiploma, werkte 79 procent in kapsalons (onderdeel van de bedrijfstak milieu, cultuur, recreatie en overige dienstverlening). Deze gediplomeerden werkten dus vaak bij een bedrijf dat past bij hun opleiding.

Van de geslaagden in de richtingen Toerisme en Recreatie lijkt zeker de helft van de werkenden een baan te hebben in een branche die aansloot bij hun opleidingsrichting. Ruim een kwart werkte eind september 2005 in de bedrijfstak vervoer, opslag en communicatie. Hieronder vallen onder andere de reisbureau's en andere bedrijven die informatie verstrekken op het gebied van toerisme. Nog eens een kwart werkte in de horeca. Verder had 7 procent van hen een baan in de bedrijfstak milieu, cultuur, recreatie en overige dienstverlening.

Mbo'ers met een diploma in de richting Veiligheid en milieu werkten, wanneer zij werk hadden gevonden, eveneens voor ruim 50 procent bij een passende bedrijfstak. Ruim een kwart werkte in de zakelijke dienstverlening, waarvan bijna 9 op de 10 in de beveiliging en opsporing. Een kwart kwam terecht bij de overheid, waarvan ruim 80 procent bij defensie.

Geslaagden met een diploma Sport en bewegen werkten minder vaak in een bedrijfstak die in het verlengde lag van hun opleiding. Van degenen met werk, had slechts 29 procent een baan in de bedrijfstak milieu, cultuur, recreatie en overige dienstverlening. Hieronder valt onder andere de SBI-klasse sport.

3.4 Veel mbo-gediplomeerden werkten voor uitzendbureaus

Tot slot valt op dat een aanzienlijk deel (10 procent) van de mbo-gediplomeerde schoolverlaters met werk, werkzaam waren voor uitzendbureaus of andere arbeidsbemiddelingsbedrijven. Vooral de werkende mbo'ers met een diploma in de ICT of in de Vormgeving en audiovisuele productie werkten vaak in deze bedrijfstak (respectievelijk 20 en 17 procent). Ook werkzame gediplomeerden Handel, administratie en juridische ondersteuning werkten vaak voor uitzendbureaus (15 procent). Mbo-gediplomeerden met een diploma in de richting Gezondheidszorg en welzijn werkten het minst van allemaal voor deze bedrijven (slechts 4 procent).

4. Startsalaries mbo-gediplomeerde gemiddeld 1 750 euro per maand

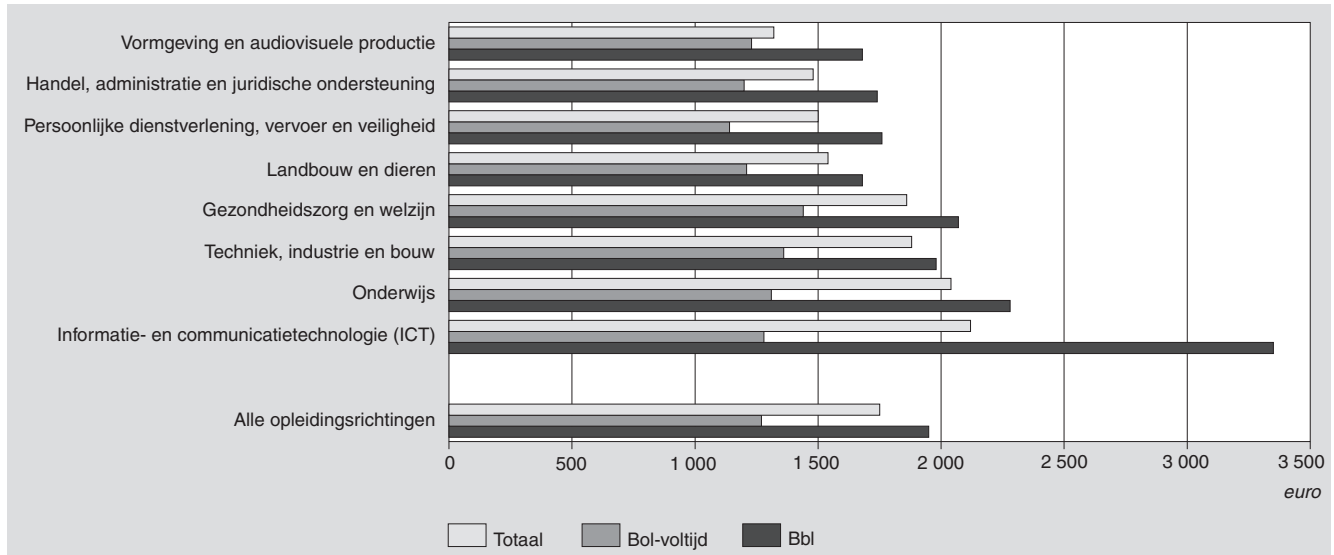
De mbo-gediplomeerde schoolverlaters uit 2004/'05 met een voltijdbetrekking als werknemer verdienden eind september 2005 gemiddeld 1 750 euro per maand.³⁾ Mbo'ers met een voltijdbaan verdienden gemiddeld 680 euro per maand meer als zij hun opleiding gevolgd hadden via de bbl, dan wanneer zij de voltijd bol gedaan hadden. De bbl-gediplomeerden waren gemiddeld wel acht jaar ouder dan de voltijd bol-gediplomeerden. Daarnaast verdienden de vrouwelijke mbo-gediplomeerden met een voltijdbaan gemiddeld 250 euro minder per maand dan de mannen.

4.1 Hoogste maandinkomsten voor gediplomeerden ICT

De ICT-opleiding leverde de hoogste maandinkomsten op. De gediplomeerde schoolverlaters met deze opleiding verdienden eind september 2005 gemiddeld 2 120 euro per maand uit hun voltijdbaan. Bij deze gediplomeerden valt een enorm verschil in maandinkomsten op tussen personen die hun opleiding via de voltijd bol volgden en personen die de bbl gedaan hadden. De voltijd bol'ers verdienden met een voltijdbaan gemiddeld 1 280 euro per maand, de bbl'ers 3 350 euro per maand. Hier speelt een groot leeftijdsverschil mee. De voltijds werkende bbl'ers waren gemiddeld 22 jaar ouder dan de fulltimers onder de voltijd bol-gediplomeerden. Bovendien gingen ICT-ers uit verschillende leerwegen, in verschillende bedrijfstakken werken. Van de voltijds werkende bbl'ers was 82 procent werkzaam in het onderwijs. De voltijd-bol gediplomeerden met een fulltimebaan werkten vaak in de zakelijke dienstverlening (27 procent) en voor uitzendbedrijven (22 procent).

Verder valt op dat alleen bij de gediplomeerden uit de richting ICT de vrouwen meer verdienen dan de mannen wanneer zij een voltijdbaan hadden. Het verschil in inkomsten was gemiddeld 530 euro per maand. Deze vrouwen waren gemiddeld 4,5 jaar ouder dan de voltijds werkende mannen met een ICT-diploma. Daarnaast haalden zij veel vaker dan de mannen hun diploma via de bbl (69 versus 38 procent). De ICT-gediplomeerde schoolverlaters uit 2004/'05 waren overigens voor het merendeel mannen (88 procent) en volgden hun opleiding meestal via de voltijd bol (73 procent).

6. Fiscale maandinkomsten van mbo-gediplomeerde schoolverlaters 2004/05 met een voltijd baan als werknemer eind september 2005, naar opleidingsrichting en leerweg

4.2 Verschil tussen inkomsten mannen en vrouwen het grootst bij gediplomeerden Onderwijs

De geslaagden in de richting Onderwijs komen op de tweede plaats met maandinkomsten van gemiddeld 2 040 euro met een voltijd baan. De relatief hoge inkomsten van deze gediplomeerden zijn deels te verklaren door hun leeftijd. Zij waren met een gemiddelde leeftijd van 32 jaar bijna zeven jaar ouder dan de gemiddelde mbo-gediplomeerde schoolverlater uit 2004/05. Bovendien hadden deze schoolverlaters allemaal een mbo-diploma van het hoogste niveau. In deze richting worden namelijk alleen middenkader- en specialistenopleidingen aangeboden (opleidingen tot onderwijsassistent en praktijkopleider).

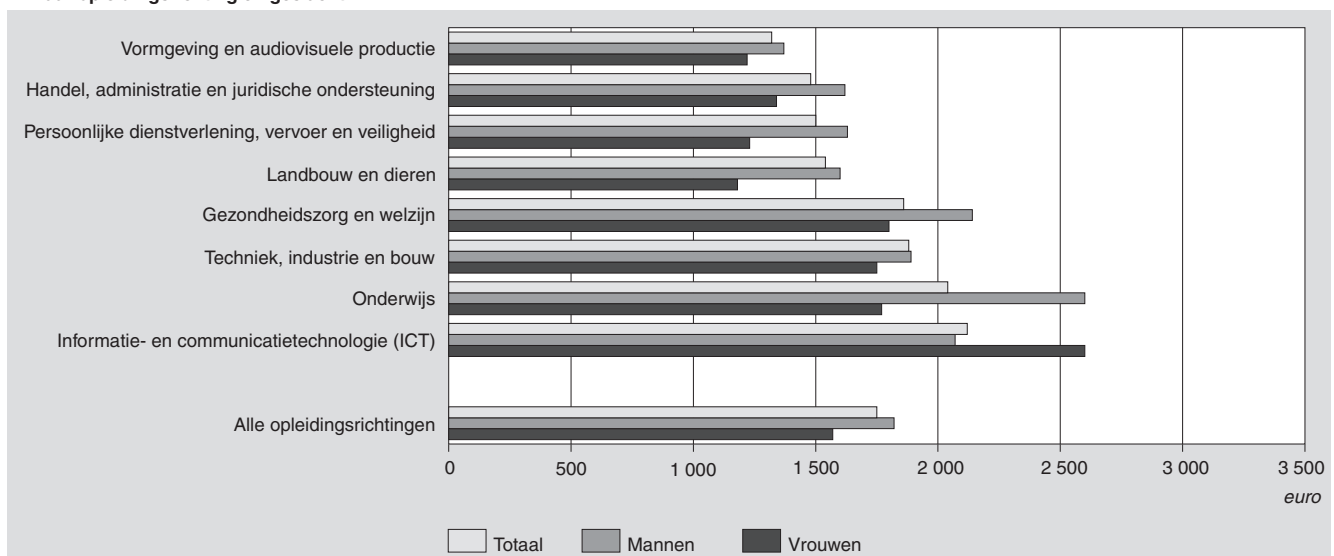
Tot slot valt op dat het verschil in maandinkomsten tussen mannen en vrouwen het grootst was onder de gediplomeerden in de richting Onderwijs. De mannen met een voltijd baan verdienden gemiddeld 830 euro meer dan de vol-

tijds werkende vrouwen uit deze opleidingsrichting. Deze kleine groep van voltijds werkende mannen was voornamelijk opgeleid tot praktijkopleider (82 procent) en werkte vaak in de nijverheid (68 procent). De meeste van de voltijds werkende vrouwen hadden een diploma onderwijsassistent (79 procent). Zij werkten voornamelijk in het onderwijs (47 procent).

4.3 Ook bovengemiddelde maandinkomsten voor mbo'ers Zorg en Techniek

Naast het feit dat zij eind september 2005 het vaakst van alle mbo-gediplomeerde schoolverlaters een baan hadden, ontvingen de gediplomeerden met een opleiding in de richtingen Techniek, industrie en bouw of Gezondheidszorg en welzijn ook een bovengemiddeld maandinkomen. Ze verdienden gemiddeld bijna 1 900 euro per maand met een voltijd baan. Bij de schoolverlaters met een diploma Tech-

7. Fiscale maandinkomsten van mbo-gediplomeerde schoolverlaters 2004/05 met een voltijd baan als werknemer eind september 2005, naar opleidingsrichting en geslacht

niek, industrie en bouw hangt dit waarschijnlijk samen met het grote aandeel gediplomeerden vanuit de bbl en het zeer hoge percentage mannen in deze richting. Een verklaring voor het relatief hoge inkomen van de gediplomeerden Gezondheidszorg en welzijn zou kunnen zijn dat zij gemiddeld ongeveer vier jaar ouder waren dan de andere gediplomeerden. Bovendien had 81 procent van deze schoolverlaters een diploma op een hoog niveau (niveau 3 of 4).

4.4 *Gediplomeerden Vormgeving en audiovisuele productie verdienen het minst*

De schoolverlaters die in 2004/05 een mbo-diploma haalden in de opleidingsrichting Vormgeving en audiovisuele productie verdienden eind september 2005 met een voltijd-baan gemiddeld 1 320 euro per maand. Daarmee ontvingen zij het laagste maandbedrag van alle mbo-gediplomeerden. Zij waren gemiddeld ook drie jaar jonger dan de andere gediplomeerden. Bovendien hadden negen op de tien geslaagden in deze richting de opleiding gevolgd via de voltijd bol. Hier stond echter wel tegenover dat een aanzienlijk deel van deze gediplomeerden (bijna 70 procent) een diploma had op niveau 4.

De gediplomeerden uit de overige drie richtingen, Handel, administratie en juridische ondersteuning, Landbouw en dieren en Persoonlijke dienstverlening, vervoer en veiligheid, verdienden gemiddeld rond de 1 500 euro per maand met een voltijd baan. Net als bij de overige richtingen verdienden de voltijds werkende gediplomeerden vanuit de bbl meer dan die vanuit de voltijd bol. En ook onder deze gediplomeerden verdienden de mannen met een voltijd-baan gemiddeld meer dan de vrouwen.

5. Conclusie

Het blijkt dat de mbo-gediplomeerde schoolverlaters uit de twee grootste opleidingsrichtingen Techniek, industrie en bouw en Gezondheidszorg en welzijn het in vergelijking met de andere mbo-gediplomeerden goed doen op de arbeidsmarkt. Ze vonden het vaakst werk, hadden een bovengemiddeld maandinkomen wanneer ze voltijds werkten en vonden meestal werk in een bedrijfstak die in het verlengde lag van hun opleiding.

Van de geslaagden uit de andere twee grote opleidingsrichtingen, Handel, administratie en juridische ondersteuning en Persoonlijke dienstverlening, vervoer en veiligheid, had eveneens een groot deel eind september 2005 werk: respectievelijk 85 en 84 procent. Als zij een voltijd baan hadden als werknemer, verdienden ze gemiddeld ongeveer 1 500 euro per maand. Van degenen die eind september 2005 aan het werk waren, had ruim de helft een baan in een bedrijfstak die aansloot op hun opleiding. Door de verscheidenheid aan opleidingen die onder deze richtingen vallen, varieerde de aansluiting op een passende bedrijfstak sterk per gevolgde opleiding.

Van de gediplomeerden in de richtingen Onderwijs en Landbouw en dieren (respectievelijk 2 en 6 procent van de

gediplomeerde schoolverlaters 2004/05) vond 83 respectievelijk 84 procent werk. Ongeveer een derde van de werkzame gediplomeerden Onderwijs vond werk in het onderwijs. Gediplomeerden Onderwijs werkten niet vaak voltijds, maar wanneer zij dat wel deden, ontvingen zij in vergelijking met de andere gediplomeerden een hoog maandbedrag (ruim 2 000 euro).

De geslaagden in de richtingen ICT en Vormgeving en audiovisuele productie vonden het minst vaak werk, maar alsnog had 82 procent van deze gediplomeerden personen eind september 2005 een baan. Veel gediplomeerden in de ICT vonden een baan in het onderwijs. De ICT-gediplomeerden met een voltijd baan hadden eind september 2005 de hoogste maandinkomsten (ruim 2 100 euro). De gediplomeerden in de Vormgeving en audiovisuele productie verdienden het minst van alle geslaagden met een voltijd baan: ruim 1 300 euro per maand.

Technische toelichting

Bronnen

De onderwijsgegevens zijn afkomstig uit het Basisregister Onderwijsnummer (BRON) van de Informatie Beheer Groep (IB-Groep). Schooljaar 2004/05 is het eerste jaar dat de leerlingen en geslaagden in het mbo door de IB-groep op persoonsniveau geregistreerd werden. De gegevens van dit jaar zijn daardoor niet helemaal volledig: het aantal mbo-leerlingen in de onderwijsnummerbestanden van 2004/05 is lager dan het werkelijk aantal leerlingen.

Gegevens over geslacht en leeftijd van de gediplomeerden zijn afkomstig uit de Gemeentelijke basisadministratie (GBA) en uit de bestanden van de IB-groep. Gegevens over de arbeidsmarkt zijn afkomstig uit het Sociaal Statistisch Bestand (SSB).

Onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie voor dit artikel bestaat uit de mbo-gediplomeerde schoolverlaters van 2004/05. Dit zijn personen die tussen 1 oktober 2004 en 30 september 2005 een mbo-diploma gehaald hebben. Zij stonden op 1 oktober 2004 ingeschreven aan een door de overheid bekostigde mbo-opleiding in bol voltijd of bbl en stonden het daaropvolgende schooljaar (op 1 oktober 2005) niet meer ingeschreven aan een door de overheid bekostigde onderwijsinstelling.

Bedrijfstak (SBI'93)

Dit is de economische activiteit van het bedrijf waarin een persoon (hoofdzakelijk) werkzaam is. Het beschrijft dus niet het beroep van een persoon, maar het bedrijf waarin diegene werkzaam is. Indien iemand meerdere banen heeft, is de bedrijfstak van de hoofd baan (de baan met het hoogste maandloon in september 2005) weergegeven. Als

iemand zowel werknemer als zelfstandige is, is de bedrijfstak van de baan waar hij/zij werknemer is weergegeven. Bij de gehanteerde hoofdindeling worden vijftien bedrijfstakken onderscheiden:

- Landbouw, bosbouw, visserij (SBI codes 01000–14500);
- Nijverheid (geen bouwnijverheid) (SBI codes 15000–41000);
- Bouwnijverheid (SBI codes 45000–45500);
- Autobranche, groot- en tussenhandel (SBI codes 50000–51722);
- Detailhandel en reparatie voor particulieren (geen auto's, motorfietsen en motorbrandstoffen) (SBI codes 52000–52740);
- Horeca (SBI codes 55000–55520);
- Vervoer, opslag en communicatie (SBI codes 60000–64200);
- Financiële instellingen (SBI codes 65000–67205);
- Zakelijke dienstverlening (geen uitzendbureaus) (SBI codes 70000–74402 en 74600–74846);
- Uitzendbureaus, uitleenbedrijven, arbeidsbemiddeling, testen, werven en selecteren van personeel (SBI codes 74500–74504);
- Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen (SBI codes 75000–75304);
- Onderwijs (SBI codes 80000–80424);
- Medische en veterinaire diensten (SBI codes 85000–85200);
- Welzijnszorg (SBI codes 85300–85344);
- Milieu, cultuur, recreatie en overige dienstverlening (SBI codes 90000–99000).

Noten in de tekst

- 1) Het gaat hier om al het betaalde werk als werknemer of zelfstandige in Nederland, gemeten op 30 september 2005. Arbeid in het buitenland en overige arbeid zoals freelancewerk zijn hierbij niet meegenomen. Bovendien is bij het vaststellen van het al dan niet hebben van werk geen rekening gehouden met het aantal uren dat iemand werkzaam was. De hier gehanteerde definitie komt dan ook niet overeen met die van de beroepsbevolking die vaak gebruikt wordt in andere publicaties van het CBS.
- 2) Bron: StatLine tabel *Bevolking naar inkomstenbron: arbeid, uitkering en/of pensioen*.
- 3) De maandinkomsten zijn gebaseerd op het fiscale maandbedrag. Dit fiscale maandbedrag is het bedrag dat volgens de belastingdienst de grondslag is voor de loonbelasting. Een verschil tussen bruto salaris en fiscaal bedrag is bijvoorbeeld de pensioenpremie. De pensioenpremie maakt wel deel uit van het bruto salaris, maar er wordt geen loonbelasting over betaald. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor het bedrag dat via de spaarloonregeling wordt gespaard. Het fiscale bedrag is dus het bruto salaris min (onder andere) de pensioenpremie en het spaarloonbedrag, eventueel vermeerderd met bijtellingen (zoals van de auto van de zaak).

Tabel 1
Mbo-gediplomeerde schoolverlaters 2004/05 met werk eind september 2005

	Totaal	w.v. gediplomeerd in de opleidingsrichting								
		onderwijs	vormgeving en audio-visuele productie	handel, administratie en juridische ondersteuning	informatie- en communicatietechnologie (ICT)	techniek, industrie en bouw	landbouw en dieren	gezondheidszorg en welzijn	persoonlijke dienstverlening, vervoer en veiligheid	
	<i>x 1 000</i>									
Totaal	50,6	0,8	0,9	8,1	1,8	12,2	3,1	15,7	8,1	
	%									
<i>Bedrijfstak (SBI'93)</i>										
Landbouw, bosbouw, visserij	2	1	1	1	1	1	27	0	1	
Nijverheid (geen bouwnijverheid)	9	9	18	3	4	23	22	1	3	
Bouwnijverheid	9	0	0	1	1	37	3	0	1	
Autobranche, groot- en tussenhandel	6	1	5	11	9	12	4	0	6	
Detailhandel en reparatie voor particulieren (geen auto's, motorfietsen en motorbrandstoffen)	12	10	14	41	9	4	7	7	9	
Horeca	5	2	5	3	2	1	7	1	22	
Vervoer, opslag en communicatie	3	0	3	4	4	2	1	0	12	
Financiële instellingen	1	1	1	4	1	0	0	0	0	
Zakelijke dienstverlening (geen uitzendbureaus)	6	2	23	9	16	5	3	2	8	
Uitzendbureaus, uitleenbedrijven, arbeidsbemiddeling, testen, werven en selecteren van personeel	10	8	17	15	20	9	12	4	12	
Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen	3	2	0	2	2	3	5	2	7	
Onderwijs	2	31	0	1	27	1	0	1	0	
Medische en veterinaire diensten	6	3	1	1	1	0	4	18	1	
Welzijnszorg	20	27	2	2	1	0	1	62	2	
Milieu, cultuur, recreatie en overige dienstverlening	4	2	10	2	2	2	4	0	14	

Tabel 2
Mbo-gediplomeerde schoolverlaters Persoonlijke dienstverlening, vervoer en veiligheid 2004/05 met werk eind september 2005

	Totaal	w.v. gediplomeerd in de opleidingsrichting (volgens gedetailleerde indeling)										
		horeca: management en bediening	horeca: bereiding van maaltijden	toerisme	recreatie	vervoer	logistiek	haarverzorging	schoonheidsverzorging	sport en bewegingen	facilitaire dienstverlening	veiligheid en milieu
	<i>x 1 000</i>											
Totaal	8,1	1,2	0,7	0,8	0,3	0,8	0,9	1,0	0,4	0,2	0,2	1,7
	%											
<i>Bedrijfstak (SBI'93)</i>												
Landbouw, bosbouw, visserij	1	0	0	1	2	1	1	1	2	3	0	3
Nijverheid (geen bouwnijverheid)	3	2	1	2	2	1	16	1	1	2	3	3
Bouwnijverheid	1	0	0	0	0	2	1	0	0	1	1	2
Autobranche, groot- en tussenhandel	6	1	2	1	4	8	30	1	5	2	2	3
Detailhandel en reparatie voor particulieren (geen auto's, motorfietsen en motorbrandstoffen)	9	8	2	12	11	2	10	6	34	13	9	9
Horeca	22	65	75	19	44	2	2	2	8	9	21	4
Vervoer, opslag en communicatie	12	1	1	34	5	61	16	0	1	2	1	4
Financiële instellingen	0	1	1	1	0	0	0	0	0	1	2	0
Zakelijke dienstverlening (geen uitzendbureaus)	8	3	3	5	4	3	3	2	4	4	5	27
Uitzendbureaus, uitleenbedrijven, arbeidsbemiddeling, testen, werven en selecteren van personeel	12	11	8	19	15	14	14	4	9	18	12	14
Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen	7	0	3	0	1	1	4	0	0	10	0	26
Onderwijs	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	1	1
Medische en veterinaire diensten	1	1	1	1	2	0	1	0	0	1	18	1
Welzijnszorg	2	2	3	1	0	0	0	1	3	4	21	1
Milieu, cultuur, recreatie en overige dienstverlening	14	2	2	6	10	2	0	82	30	29	4	2